

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

İŞLEVSEL FORM TASARLAMA

Ankara, 2013

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	2
1. FONKSİYONEL FORM.....	2
1.1. Tanımı	2
1.2. İlgili Kavramlar	2
1.3. Kullanılan Araç ve Gereçler	3
1.3.1. Nitelikleri.....	3
1.3.2. Kullanım Yerleri.....	4
1.4. Fonksiyonel Formun Kullanım Alanları	4
1.5. Fonksiyonel Form Tasarımında Dikkat Edilecek Noktalar	4
1.6. Değerlendirme Kriterleri.....	5
1.6.1. Formun Amaca Uygunluğunu Değerlendirmek.....	5
1.6.2. Kullanılacak Malzemenin Amaca Uygunluğunu Değerlendirmek	6
1.6.3. Kullanım Süresinin Uygunluğu Açısından (Çağdaş Olması) Değerlendirmek	6
UYGULAMA FAALİYETİ	8
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	11
2. FORMA UYGUN DESEN TASARLAMA.....	11
2.1. İşlevsel Formun Yapısına Uygun Dekorlama Yöntemi Belirlemenin Önemi	13
2.2. İşlevsel Formun Yapısına ve Dekorlama Yöntemine Uygun Desen Hazırlamanın Önemi.....	15
UYGULAMA FAALİYETİ	18
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	22
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	23
3. FONKSİYONEL FORMUN YAPIM RESMİNİN ÇİZİMİ	23
UYGULAMA FAALİYETİ	26
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	28
4. FONKSİYONEL FORM ETÜDÜ	28
4.1. Açık Koyu Etüt	28
4.1.1. Karakalem İle Çizim	28
4.1.2. Uygulama Örnekleri	29
4.1.3. Dikkat Edilecek Hususlar	30
4.2. Fonksiyonel Form Tasarımını Renklendirme	30
4.2.1. Önemi	31
4.2.2. Renkli Tasarım Örnekleri	31
4.2.3. Fonksiyonel Form Özelliğine Göre Renk Seçimi.....	32
4.2.4. Renk Etütleri.....	32
4.2.5. Renklendirme.....	33
UYGULAMA FAALİYETİ	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	39
MODÜL DEĞERLENDİRME	40
CEVAP ANAHTARLARI	42
KAYNAKÇA	43

AÇIKLAMALAR

ALAN	Seramik ve Cam Teknolojisi
DAL/MESLEK	Serbest Seramik Şekillendirme
MODÜLÜN ADI	İşlevsel Form Tasarlama
MODÜLÜN TANIMI	İşlevsel form; tanımı, çeşitleri, kullanım alanları, işlevsel form tasarımı yaparken dikkat edilecek noktalar, işlevsel form tasarımının açık koyu etüt edilmesi ve renklendirmesi ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	İşlevsel form araştırması yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun ortam sağlandığında; Fonksiyonel form araştırması yaparak tasarım yapabilecek ve teknik resmini çizerek renklendirebileceksiniz. Amaçlar Gerekli ortam sağlandığında; 1. Fonksiyonel form ile ilgili kavramları öğrenerek topladığı verileri değerlendirerek, formu tasarlayabileceksiniz. 2. Fonksiyonel formun yapısına en uygun dekorlama yöntemini tespit ederek desen tasarımı yapabileceksiniz. 3. Formun teknik çizimini hatasız olarak çizebileceksiniz. 4. Fonksiyonel formu etüt ederek tekniğine uygun renklendirebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Çalışmaya uygun havalandırma ve ışıklandırılma düzeni oluşturulmuş, temiz ve düzenli atölye ortamı Donanım: Çizim Atölyesi, çizim masası, karakalem, renkli kalemler, silgi, kırtasiye malzemeleri, yazılı ve görsel kaynaklar
ÖLÇME DEĞERLENDİRME VE	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Ateşin bulunmasıyla başlayan seramik serüveni; günümüzde tasarımlarıyla ön plana geçmiş, günlük gereksinimler ve insanların beğenileri ile apayrı bir yola girmiştir. Hızla ilerleyen seramik sektöründe tasarımıyla farklı, işlevselliği ile ön planda olan formlar üretimin artması için önemlidir.

İşlevi olan fonksiyonel bir seramik form tasarımında teknik bilgi ve becerilerin yanı sıra, tasarım öğeleri ve ilkelerin kavranması, özümsemesi, yaratıcılığa büyük katkı sağlar. Tasarım, bir eserin oluşmasında önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. İşlevsel form tasarımların kullanılabilirliğini ve estetik değerleriyle de yaşadığımız ve çalıştığımız yerlerin sıcak, sevimli ve renkli bir ortam hâline gelmesini sağlar.

Tasarım ilkelerini kavrayarak kişisel birikim, yaratıcılık ve estetiğin bir araya getirilmesi ile yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan ürün bizim eserimizdir.

Bu modülü tamamladığınızda günümüzde seramik sanatı ile ilgili olguları kavrayarak öğrendikleri ışığında kendi işlevsel form tasarımını yapabilecek ve şekillendirebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; fonksiyonel form ile ilgili kavramları öğrenerek topladığı verileri değerlendirerek, formu tasarlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Fonksiyonel form, tekniğine başlamadan önce;

- Bu araştırma için seramik atölyeleri, kütüphaneler ve internetten yararlanınız.
- Geçmiş ve günümüz Seramik Sanatını araştırınız.
- İşlevsel formlarının boyutlarını araştırınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor hâline getiriniz.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmaları sınıf ortamında arkadaşlarınıza aktarınız.

1. FONKSİYONEL FORM

1.1. Tanımı

Kullanım amacına uygun, şekillendirilmiş formlara, fonksiyonel (işlevsel) form denir.

1.2. İlgili Kavramlar

- **Form:** Nesnenin görme ya da dokunma organlarıyla algılanabilen kendine özgü tasarımlardır.
- **Tasarım:** Fonksiyonelliğin, yaratıcılığın, kültürün birbiriyle uyumudur. Tasarım günümüzde sanatsal ve endüstriyel üretim ile ilgili en çok kullanılan kavramdır. Tasarım, ürünün en verimli şekilde işlenebilmesi aşamasında ön plandadır.
- **Tasarlama:** Hayal etme, kurgulama eylemi sonucunda belirlenen ve asıl yapının gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirici olan proje, çizim, maket ve buna benzer ürünlerin tümüdür.

- **Taslak:** Tasarımın görünümü hakkında üretim öncesinde bilgi veren unsurlardır. Her tasarım için en az bir taslak önceden hazırlanmalıdır. Taslaklar önce karalamalar arasından seçilmelidir.

Tasarım basit ve net olmalıdır. Tasarımın çözümünde üç boyuta geçerken çizgi, yön, doku, oran-orantı ve renkten oluşan görsel öğeler kullanılır.

Seramik tasarımı konusunda biçim kadar şekillendirme aşamasındaki; uygun şekillendirme, kurutma, fırın, sıcaklık, dekor yöntemleri de çok iyi bilinmelidir. Çamur ve sır hammaddeleri, toplu, kuru ve pişme küçülmeleri önemli rol oynar.

- Tasarımı yaparken asıl amacımız formları araştırmak, yeni formlar üretmek, kendinden yorum getirmek olmalıdır. Aşağıdaki maddeleri içermelidir:
 - Tasarımcısına özgü olmalıdır.
 - Belli bir içeriği olmalıdır.
 - Estetik değer taşımalıdır.
 - Bilgi birikimi ve yaratıcılığın ürünü olmalıdır.
 - Amacı belli olmalıdır.

1.3. Kullanılan Araç ve Gereçler

- Kalem (Resim kalemleri 2B, 3B, 4B)
- Silgi
- Resim kâğıtları ve parşömen kâğıtları (Eskiz kağıdı)
- Kalem açacağı
- Çizim masası
- Renkli kalemler
- Pergel

1.3.1. Nitelikleri

- **Kalem:** Resim kalemleri, ahşap içerisine yerleştirilmiş grafit uçlardan yapılır. Geleneksel şekilleriyle (yuvarlak, altı köşe) yapılır ve hâlâ kullanılmaktadır. Yumuşak, ince uçlu kalem çizimlere uygundur.
- **Silgi:** Lastik veya plastikten üretilmiş orta sertlikte silgi kullanılması uygundur.
- **Resim ve Parşömen Kâğıtları:** Orta kalınlıkta parşömen kâğıdının altına yerleştireceğimiz kâğıt çizimlerimize uygundur. Beyaz renkli, 1. hamur selülozdan yapılmış kâğıtlardır. Resim kâğıtları silinmeye, yırtılmaya karşı dayanıklı olmalı ve üzerine çini mürekkebi veya boyalı kalemlerle çizim yapılabilmelidir. Parşömen adını verdiğimiz ince kalınlıkta orta şeffaflıkta altındaki deseni gösteren kâğıt çizimlerimizi yaparken uygundur. Ucuz ve ışık geçirme özelliğine sahip bu yüzden deseni rahatlıkla görebildiğimiz bir malzemedir.

- **Çizim Masası:** Çizim yapmak için kullanılır.
- **Pergeller:** Daire ve yayların çizilmesinde kullanılan pergel, teknik resim çizimi yapan herkesin yanında bulunması gereken önemli bir alettir.

1.3.2. Kullanım Yerleri

Seramiği, tasarlama ve biçimlendirmede sınır yoktur. Günümüzde seramik ürünler, yerde, duvarda, sofrada, bahçede, binaların cephesinde ve uzay teknolojisinde yer alıyor. Elde üretilmiş zarif işlevsel kaplar paha biçilmez hâllerleriyle önümüze gelmektedir.

İşlevsel form tasarlarken niteliklerini gözönünde bulundurmamız gerekir. Form, boyut, işlev, üretim, dayanım, ürünlerin kullanım yerleri araştırılarak, işlevsel formlar tasarlanmalıdır.

Testi ve sürahi; biçimleri çok eskiden beri varolan formlardır. Seramik sanatçıları için keyifli bir yaratıcılık kaynağı olarak görülmektedir. İşlevsellik açısından da mükemmel formlardır.

Çay ve kahve fincanları, kupalar ve maşrapalar, kulplu kaplar olarak günlük yaşamımızda sürekli kullandığımız veya heykelsi nesnelere olarak da varolan biçimlerdir. Kapaklı kâseler ve çaydanlıklar, tasarımı ve parçalarının takılması oldukça güç olan seramik formlardır. Şemsiyelik, askılık, ayna çerçevesi, mumluk, çaydanlık ve çay takımları günlük yaşamımızda kullandığımız seramik formlardır.

1.4. Fonksiyonel Formun Kullanım Alanları

Görsel tasarım veya işlevsel tasarım olması bir ürünü (tasarımı) diğerlerinden ayıran en önemli faktördür. İşlevsel form tasarlarken formun kullanım alanlarına göre tasarım yapılmalıdır. Bazı kullanım alanları aşağıda maddelendirilmiştir;

- Sarsıntılı ve hareketli mekânlar için, kullanım kapları
- Büro malzemeleri
- Öğrenci odası, genç odası kullanım kapları
- Bahçe seramikleri
- Turizm işletmeciliğine yönelik kullanım kapları
- Mutfak malzemeleri

1.5. Fonksiyonel Form Tasarımında Dikkat Edilecek Noktalar

Tasarımcı hedef kitlesinin karşısına; onun ilgisini çekecek ve tercih edeceği tasarlanmış bir ürün ile çıkmalıdır. İşlevsel, estetik ve sembolik kriterler, ürünün tasarımında kullanılacak temel unsurlardır. Hedef kitleye açık, fonksiyonel imajı verebilen tasarım başarılı tasarımdır.

Form tasarımına karar vermek dikkat edilecek en önemli noktadır. Bununla birlikte tasarım oluşumunda dikkat edilmesi gereken noktalar aşağıda maddeler hâlinde belirlenmiştir;

- Tasarımın estetik olması
- Tasarımın fonksiyonel olması
- Tasarımın mekândaki konumla uyumlu olması
- Tasarımın boyutu, ölçüleri
- Dayanımı
- Yüzey sertliği
- Et kalınlığı

1.6. Değerlendirme Kriterleri

Doğa; tasarım için bir esin kaynağıdır. Doğada var olan pek çok obje, hayal gücü ile birleşerek seramik sanatına yol göstermiştir. Bir ağaç kabuğu, yaprak, mısır taneleri, çiçekler, kozalaklar, deniz kabukları vb. gibi objeler tasarımlarda etkilidir.

Seramik ürünler günlük yaşamda kullanılan işlevsel nesnelere; ancak bugün bu malzemeden yapılmış nesnelere, bizim estetik yaşamımızda da önemli yer tutmaktadır. Seramik kaplar, tuğla, kiremit, mozaik gibi yapı malzemeleri hatta balçıktan kulübelere, binlerce yıldır insanın oluşturduğu çevrenin birer parçası idiler.

Ürün tasarımında ön veriler ve ön hazırlık yapıldıktan sonra, nerede kullanılacağı, mekânın konumu mutlaka değerlendirilmelidir. Yapılacak tasarım hem estetik, ekonomik ve işlevsel olmalıdır.

Taslak çizimi geliştirmek için araştırma yapılır, bu amaçla taslak çizimlerinde belirledikleri özellikleri gerçekleştirmeye yönelik sorulara cevap aranmalıdır.

Farklı yer, zaman ve kültürlerde, benzer veya ilişkili sorunların çözümünde kullanılan yöntemler incelenmeli, bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak farklı kaynaklardan bilgi toplanmalı ve bu bilgiler, tasarım etkinliklerini gerçekleştirmede değerlendirilmelidir. Çözüme yönelik araştırma sonuçlarını ve elde ettikleri bilgileri analiz ederek bunları resim, grafik, istatistik veri veya yazılı olarak düzenleyebilirler.

1.6.1. Formun Amaca Uygunluğunu Değerlendirmek

Tasarlanan formun nerede kullanılacağı, kullanılacak olan konum, formun amacını ortaya koyar. Tasarım çoğu zaman sadece estetik açıdan değerlendirilmektedir. Ekonomi, uygulanabilirlik, üretilebilirlik, insan faktörü, fonksiyonellik gibi etmenlerde tasarımı oluşturmaktadır.

Estetik, işlevsellik ve sembolik açıdan beğenilen ve arzu edilen bir ürün yaratabilmek tasarımcıya güç kazandırır.

Ürün tasarımı yani ürünün kimliğini ortaya koyarken bazı kriterlere dikkat etmek gerekir. Bunlar aşağıda maddeler hâlinde örneklendirilmiştir:

- Ürünün nerede kullanılacağı (evde mi? Büroda mı?)
- Evin konumu (apartman dairesi, bahçeli bir ev vb.)
- Tasarımın nerede kullanılacağı (antre vb.)
- Antrenin alanı, planı
- Antrede bulunan eşyaların neler olduğu (ayakkabılık, askılık, ayna, telefonluk, aydınlatma vb.)

1.6.2. Kullanılacak Malzemenin Amaca Uygunluğunu Değerlendirmek

Yaratıcı ifade bireysel bir gereksinimdir; sadece sanatçıya özgü bir şey de değildir. Seramikçiler kendi malzemelerini, çalışma süreçlerini ve tekniklerini kendi kişiliklerinin bir ifadesi olarak yönlendirebilirler.

Kullanılacak malzemede tasarım esnasında değerlendirilirse sonuca kolay ulaşılır. Tasarım esnasında resim kağıdı, resim kalemleri (2B, 3B, 4B), silgi, kuru boya kalemleri, keçeli kalemleri ihtiyaca göre kullanılacaktır.

Şekillendirmede öncelikle kullanılacak çamurun cinsi belirlenmelidir. Şamotlu çamur, kırmızı çamur veya döküm çamuru kullanılabilir. Şekillendirme tekniği (Sucuk , plaka vb.) belirlenmelidir.

1.6.3. Kullanım Süresinin Uygunluğu Açısından (Çağdaş Olması) Değerlendirmek

Seramik konusunda çalışmak, dünyayı tanımak ve gelmiş geçmiş tüm zamanların kültürlerini öğrenmek demektir. Form fonksiyonu izler. Tasarlanan form yapılacağı dönem özelliklerini yansıtır.

Son yıllarda bilim adamları yeni elementler keşfettiler ve atom cetveline eklediler. Bu yeni bilgiler ışığında, seramik ürünlerin hangi bileşenlerden oluştuğu hakkında daha fazla şey anlamaya başladık. Hepimizin bildiği tuğla, testi, çiçek saksısı gibi düşük derecede pişirilmiş “gözenekli bünye” ürünler, pekişmiş bünye olarak adlandırılan ağır ve su emmeyen ürünler ve ince, yoğun ve bazen de saydam bir bünye yapısına sahip “porselen” ürünlerin yanı sıra; günümüzde, yapısında kil bulunmayan, sadece silikatların varlığı nedeniyle seramik kapsamında sayılan malzemelerden yapılmış yüksek derecelerde pişirilmiş çok sayıda yeni ürün ortaya çıkmıştır. Resim 1.1’i inceleyiniz.

Uzay çağı seramik çağıdır aynı zamanda, bilgisayar çiplerinden, uçak donanımlarına, makine ve denizaltılarında kullanılan parçalardan uzay araçlarının kaplamalarına kadar pek çok şey artık ileri teknoloji seramiklerinden yapılmaktadır.

Günümüz seramik sanatındaki değişimler sadece elli yıllık bir geçmişe dayanır oysa seramik sanatı insanlık tarihi kadar yaşlıdır. Bugün seramik sanatı, bizim kendimizi ifade ettiğimiz çok önemli bir yol ve seramikçiye meydan okuma enerjisi ile çekiciği sağlayarak süregelen ve çağımızın özelliklerini de ortaya koyan bir sanat dalıdır.

Seramik malzeme ile gerçekleştirilecek bir proje fikri geliştirmek ve onu ortaya çıkarmak tasarımcı için çok önemlidir. Ortada iyi bir iş varsa, asıl olan onun taşıdığı fikir ve ustalık olmalıdır. Onun hangi malzemeden ve nasıl yapıldığı ikinci planda kalır. Sanatçı gibi, sanatsever de tutkulu bir duyarlılık kazanmak için iyi bir göz sahibi olmaya çabalar. Doğada, mimaride, sokakta her yerde çizgi ve hacimleri görebilmeyi öğrenmeliyiz. Resim 1.2'yi inceleyiniz.

Çamurun; yüzey, renk, boyut ve biçim çeşitliliği açısından dikkat çeker ölçüde değerlendirilmesi, son elli yılda ve inanılmaz bir patlama biçiminde gerçekleşmiştir. İşlevsel seramik eşyalar çoğu durumda birer sanat nesnesi hâline gelmiştir. Bu günün sanatında tarihsel seramik nesnelere, tüm kültürlerin olağanüstü katkılarının ayırımına vararak bakıyoruz.

Resim 1.1: Seramik form

Resim 1.2: Seramik form

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kağıdı yada parşömen kâğıtları (35 x 50)
- Resim kalemi (2B,3B,4B)
- Hamur silgi
- Cetvel

Aşağıdaki işlemleri tamamlayıp tespit ettiğiniz formlara ilişkin bilgiler toplayarak form eskizleri geliştirip forma uygun desen tespit ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Şekillendirilecek form için eskizler çiziniz.➤ Hazırladığınız eskizleri değerlendiriniz.➤ Şekillendirilecek formun ne olacağına karar veriniz.➤ Çalışmanızı yapacağınız eskiz çizimini tespit ediniz.➤ Seçtiğiniz objenin etüt görüntüsünü tüm ayrıntılarıyla çiziniz.➤ Eskiz çiziminiz üzerinde formun özelliklerini taşıyan desen araştırması yapınız.➤ Form hakkında bilgi toplayınız.➤ Formla ilgili uygulama örnekleri toplayınız.➤ Varsa yardımcı materyal toplayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Malzemeleri temin ediniz.➤ Eskiz kâğıtlarınız hiçbir kırışıklık olmamasına dikkat ediniz.➤ Işık ve gölge yansımalarına dikkat ediniz.➤ Işıklı masa kullanınız.➤ Net ve temiz çizim yapmaya dikkat ediniz.➤ Öğretmeninize danışınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç gerecinizi doğru olarak seçip hazır hâle getirdiniz mi?		
2. Seramik form özelliklerini araştırdınız mı?		
3. Eskizler geliştirdiniz mi?		
4. Eskizlerini öğretmeninizle birlikte değerlendirdiniz mi?		
5. Kara kalem ile etüt edeceğiniz eskiz çalışmanızı belirlediniz mi?		
6. Çalışma yerinizi ve malzemelerinizi düzenli bıraktınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Tasarlama zihinde hazırlanan bir düşüncüyü ve bir eylemi gerçekleştirmektedir.
2. () Form ve desen bir dönemin tarihsel belgeleridir. Bu yüzden tasarlanacak forma uygun desen çizmek çok önemlidir.
3. () Tasarlanan formun nerede kullanılacağı, kullanılacak olan konum formun amacını **ortaya** koymaz.
4. () Çizgi yön ölçü doku oran orantı ve renk gibi ilkelerin tasarımda çok fazla etkisi yoktur.
5. () Tasarım çoğu zaman sadece estetik açıdan değerlendirilmemektedir.
6. () Eskizler yaparken belirlenen dönemin desen özelliklerine göre çizim yapmak gerekir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; fonksiyonel formun yapısına en uygun dekorlama yöntemini tespit ederek desen tasarımı yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Forma uygun desen tasarlama, tekniğine başlamadan önce

- Grafik, resim, seramik atölyeleri ve desen ile ilgili yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanabilirsiniz.
- İşlevsel formlara uygulanan desenleri ve dekorlama tekniklerini araştırınız, örnek çalışmaların olduğu dosya hazırlayınız.

2. FORMA UYGUN DESEN TASARLAMA

Altamira mağaralarında bulunan Paleolitik çağ insanların yaptığına karar verilen bir çeşit izleme, kazıma dekor tekniğinde olan resimleri seramikçiler örnek olarak kullanılmıştır. Seramik tarihi; Antalya’da ki Karain ve Öküzini mağaralarında (Resim 2.1. ve 2.2.), Fransa Lascaux-’de (Resim 2.3.), İspanya-Altımira –’da (Resim 2.4.) ve yapılan kazılarla özellikle aydınlanmıştır.

Resim 2.1: Karain mağarası

Resim 2.2: Öküzini mağarası

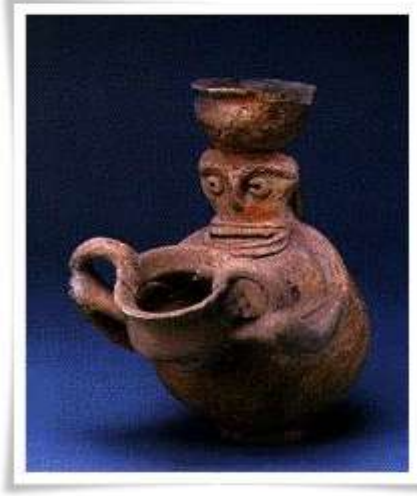

Resim 2.3: Lascaux-Fransa

Resim 2.4: Altamira - İspanya

Form ve desen bir dönemin tarihsel belgeleridir. Bu yüzden tasarlanacak forma uygun desen çizmek çok önemlidir. Resim 2.5'i inceleyiniz.

Resim 2.5: Seramik form

2.1. İşlevsel Formun Yapısına Uygun Dekorlama Yöntemi Belirlemenin Önemi

- **Desen:** “Kurşun kalem ile yapılan çizgisel resimlerdir” (Faruk Şahin, Seramik Sözlüğü).“Renkli veya renksiz, tonlu ya da tonsuz çizgi resimlerdir.” (A. Akar, C. Keskiner) Deseni motifler oluşturur.

Motifi oluşturan kaynaklar aşağıda sıralanmıştır:

- Doğal kaynaklar (insan figürleri, bitkisel, hayvansal öğeler)
- Soyut kaynaklar (geometrik öğeler; üçgen, daire, kare, nokta vb.)
- Doğal görünümünden stilize, modernizasyonlar vb.
- Geleneksel biçimlerden oluşan kaynaklar (tarih ve sanat değeri olan ulusal motifler)

Yüzey üzerine parça henüz yumuşak iken doku yapılabilir.

- Doku yapmak için aşağıdaki yöntemler kullanılabilir.
 - Tokmaklar; farklı biçimlerde ahşaptan oyulmuş tokmaklarla veya tel, kumaş, ot lifleri sarılmış tokmaklar ile yüzey tokmaklanır. Aynı şekilde, et kalınlığı az, dokusu yoğun olan malzemeler, yüzey üzerine konarak tokmaklanır. Ağaç kabukları veya tel fırça dokuları yüzey üzerine tokmaklanarak geçirilir.
 - Ruletler; kemik, kozalak, tohum, hayvan dişleri, yaprak kaya ve ahşap oyma ruletler yumuşak çamur yüzeye bastırılarak iz çıkarılır.

- Taraklar; testere veya dişli ağızlı nesnelere çamur yüzeyi boydan boya veya desenli olarak taramır.
- Mühür baskı; oyulmuş desenlendikten sonra kurutulmuş veya pişirilmiş toprak mühürler veya bitkiler, kabuklar, kemik uçları, ince dallar veya çömlek kırıkları baskı yapmak için kullanılır.
- Perdahlama; deri sertliğindeki parça yüzeyi, düzgün bir taş veya su kabağıyla perdelanarak parlak bir yüzey elde edilir. Resim 2.6'yı inceleyiniz.)

Resim 2.6: Seramik form

Desen oluştururken bağlı olduğumuz kurallar, kompozisyon kurallarıdır. Resim 2.7 ve 2.8'i inceleyiniz.

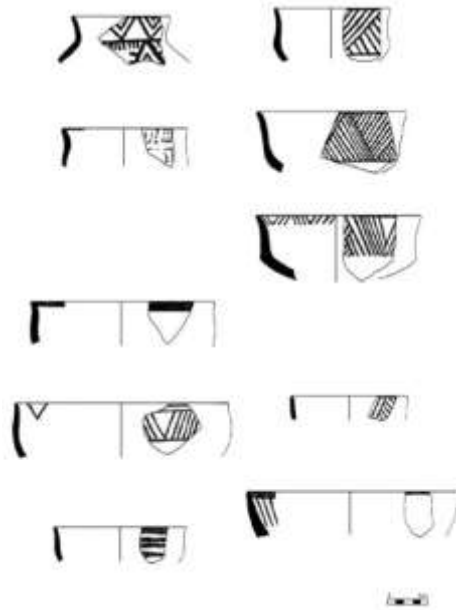

Resim 2.7: Cemalettin SEVİM eserleri

Resim 2.8: Cemalettin SEVİM eserleri

Desen çizmek, kompozisyon oluşturmayla aynı anlamdadır. Resim 2.9'u inceleyiniz.

Resim 2.9: Geç neolitik dönem seramikleri

2.2. İşlevsel Formun Yapısına ve Dekorlama Yöntemine Uygun Desen Hazırlamanın Önemi

Doğada görülen her şeyin bir dengesi olduğu gibi desen çizerken de en dikkat edilecek nokta, dengenin sağlanmasıdır. Ayrımlar ne kadar dengeli ve estetik olursa yerleşim o derece güzel ve başarılı olur.

Tasarım yaparken doluluklar kadar, bırakılacak boşlukların da büyük önemi olduğunu unutmamak gerekir. Genellikle bunların birbirlerine eşit oranda olması, dengeyi sağlar. Süslenecek olan yüzey kare, üçgen, daire ve dikdörtgen gibi geometrik şekillerden yararlanılarak orantılı bölümlere ayrılır. Böylelikle kompozisyona yerleşecek olan motiflerin gittikleri yön ve desenin merkez noktaları tespit edilmiş olur.

Dik ve yatay çizgiler genellikle dengeyi temin eder. Eğik çizgiler ise hareketi meydana getirir. Eğik çizgiler birbirlerine zıt yönlerde kullanıldığı zaman bu denge sağlanmış olur. Bundan dolayıdır ki tamamen eğik çizgilerden oluşan düzenlemelerde, bu çizgilerin karşıtlarının da kullanılmasına dikkat edilir. Hacılar (Burdur) Höyüğü Çömlek Desenlerinde olduğu gibi. Resim 2.10-2.11-2.12'yi inceleyiniz.

Resim 2.10: Hacılar (Burdur) Höyüğü çömlek desenleri

Resim 2.11: Hacılar (Burdur) Höyüğü çömlek desenleri

Resim 2.12: Hacılar (Burdur) Höyüğü çömlek desenleri

Süsleme sanatlarında, antik çağlardan itibaren uygulanan en eski ve yaygın bir çizim şekli de helezonlardır. Her topluluk, en ilkel şekilde de olsa helezonlardan yararlanmış, çeşitli desenler oluşturmuşlardır.

Ülkemizde bulunan üç önemli seramik merkezi; İznik, Kütahya, Çanakkale’de ve çömlekçilik sanatında Avanos, Kınık, Menemen ve Karacasu’da yapılan seramikler buldukları yöreye özgü form, biçim, dekor ve renk çeşitliliği göstermektedir. Resim 2.13’ü inceleyiniz.

Anadolu’da binlerce yıl öncesinde ortaya çıkan seramik, çağlar boyu çok çeşitli kullanım alanları bulmuştur. Form biçimleri, dekor ve motif özellikleri, şekillendirme teknikleri, renklendirme, sırlama yöntemleri yörelere göre değişerek gelişim göstermiştir.

Günümüzde de seramik sanatı, farklı şekillerde kendini göstermeye devam etmektedir.

Türkiye’de seramik geleneksellikten çıkıp endüstriyel ve sanatsal kollara ayrılmıştır; ancak çağlar boyu seramiğin merkezi olan İznik, Kütahya ve Çanakkale’de yöresel seramikler form dekor ve teknik özelliklerini korumakta ve bu değerler gelişerek devam etmektedir.

Resim 2.13: Anadolu Medeniyetleri Müzesinde bulunan dekorlu kâse

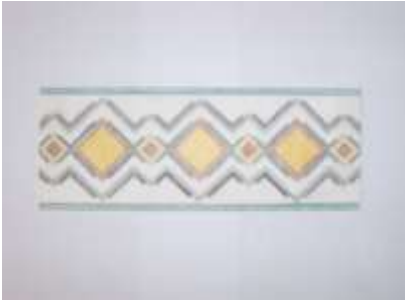
UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler:

- Resim kağıdı yada parşömen kâğıtları (35 x 50)
- Resim kalem (2B,3B,4B)
- Hamur silgi
- Cetvel

Aşağıdaki işlemleri uygulayarak forma desen hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Aydınlık bir ortamda gerekli olan malzemeleri temin ediniz.➤ Şekillendirilecek form deseni için eskizler çiziniz. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Atölye önlüğünü giymeyi unutmayınız.➤ Işık ve gölge yansımalarına dikkat ediniz.➤ Resim kâğıtlarınızın düzgün olmasına dikkat ediniz.➤ Çizim yapacağınız bütün araç gereçlerinizi kullanımınıza en uygun yerde bulundurunuz.➤ Işık ve gölge efektleri için farklı yumuşaklıkta kalem kullanınız.➤ Net ve temiz çizim yapmaya dikkat ediniz.➤ Öğretmeninize danışınız.➤ Çizim kurallarına uyarak dikkatli ve sabırla çalışınız.➤ Kâğıt yerleşim planına dikkat ediniz.

➤ Forma uygun desen tasarımları değerlendiriniz.

➤ Çalışmanızı yapacağınız eskiz çizimini tespit ediniz.

➤ Örnek çalışmaları inceleyiniz.

➤ Uygulama esnasında sorun ile karşılaşırsanız öğretmeninizden yardım alınız.

➤ Eskiz çiziminiz üzerinde formun özelliklerini taşıyan desen araştırması yapınız.

➤ Forma ve desene uygun dekorlama yöntemini belirleyiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç gerecinizi doğru olarak seçip hazır hâle getirdiniz mi?		
2. İşlevsel forma uygun motifleri araştırdınız mı?		
3. Forma uygun desen tasarımları yapınız mı?		
4. Eskizlerini öğretmeninizle birlikte değerlendirdiniz mi?		
5. Eskiz çiziminiz üzerinde formun özelliklerini taşıyan desen araştırması yaptınız mı?		
6. Forma ve desene uygun dekorlama yöntemini belirleyerek çizimi tamamladınız mı?		
7. Çalışma yerinizi ve malzemelerinizi düzenli bıraktınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınızı “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Form biçimleri, dekor ve motif özellikleri, şekillendirme teknikleri, renklendirme, sırlama yöntemleri yörelere göre değişerek gelişim göstermiştir.
2. () Doğada görülen her şeyin bir dengesi olduğu gibi desen çizerken de en dikkat edilmemesi gereken dengedir.
3. () Desen çizmek, kompozisyon oluşturmayla aynı anlamdadır.
4. () Desen: “Kurşun kalem ile yapılan çizgisel resimlerdir”.
5. () Perdahlama; deri sertliğindeki parça yüzeyi, düzgün bir taş veya su kabağıyla perdahlanarak parlak bir yüzey elde edilir.
6. () Form ve desen bir dönemin tarihsel belgeleri değildirler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; formun teknik çizimini hatasız olarak çizebileceksiniz.

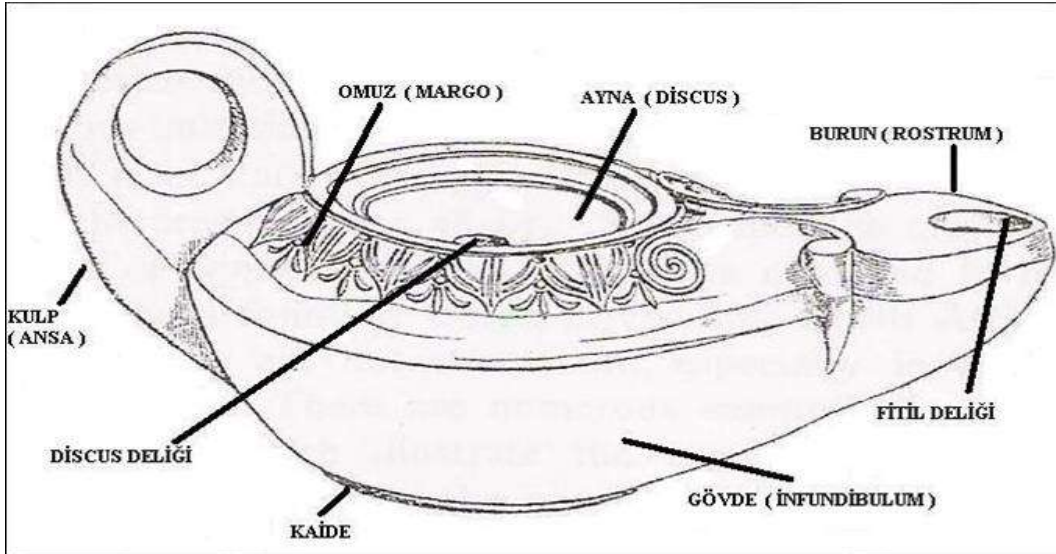
ARAŞTIRMA

Fonksiyonel formun yapım resminin çizimi tekniğine başlamadan önce;

- Bu konuda çizilmiş yapım çizimlerini inceleyip, bunları aynısını çizerek el alışkanlığınızı geliştiriniz.
- Sanat çalışmaları yapılan atölyeleri, galeri ve müzeleri gezerek araştırma yapınız.

3. FONKSİYONEL FORMUN YAPIM RESMİNİN ÇİZİMİ

İşlevsel form tasarlarken yapacağımız formun yapım resmini yani ölçülendirmesini çizmek bize formun hangi ölçülerde ve nasıl görüneceği hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar. Eski dönemlerde kullanılan seramikten yapılmış bir kandilin yapım resmini görmekteyiz. Resim 3.1 ve 3.2'yi inceleyiniz.

Resim 3.1: Eski kandil yapım resmi

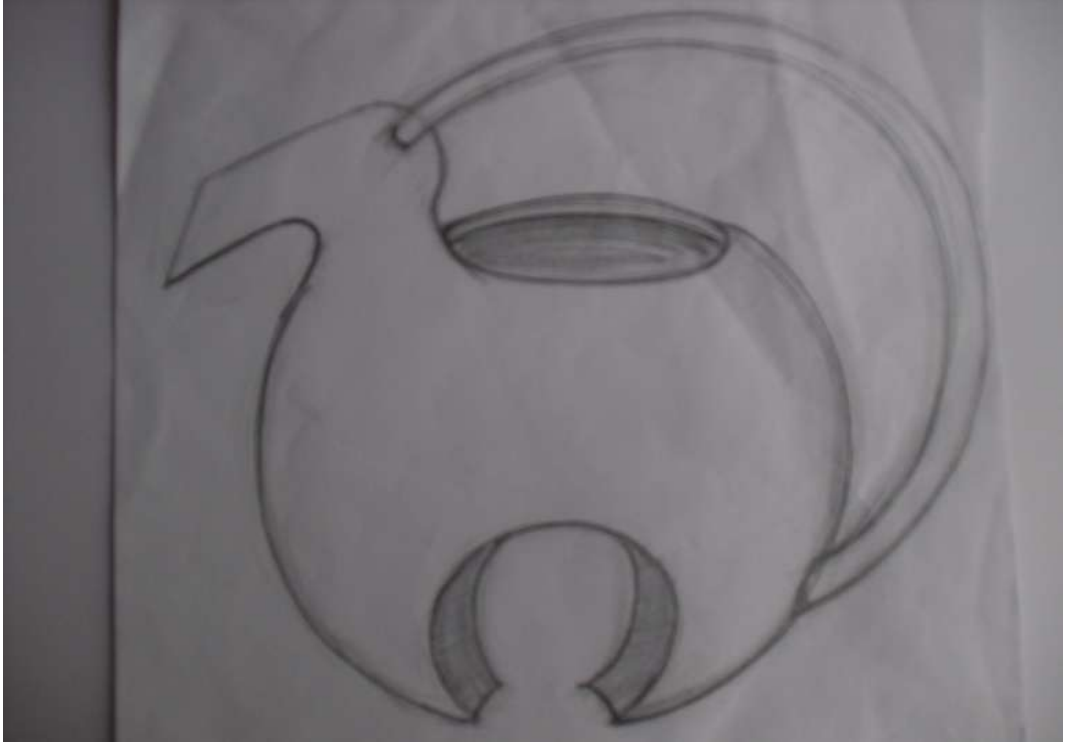

Resim 3.2: Eski kandil

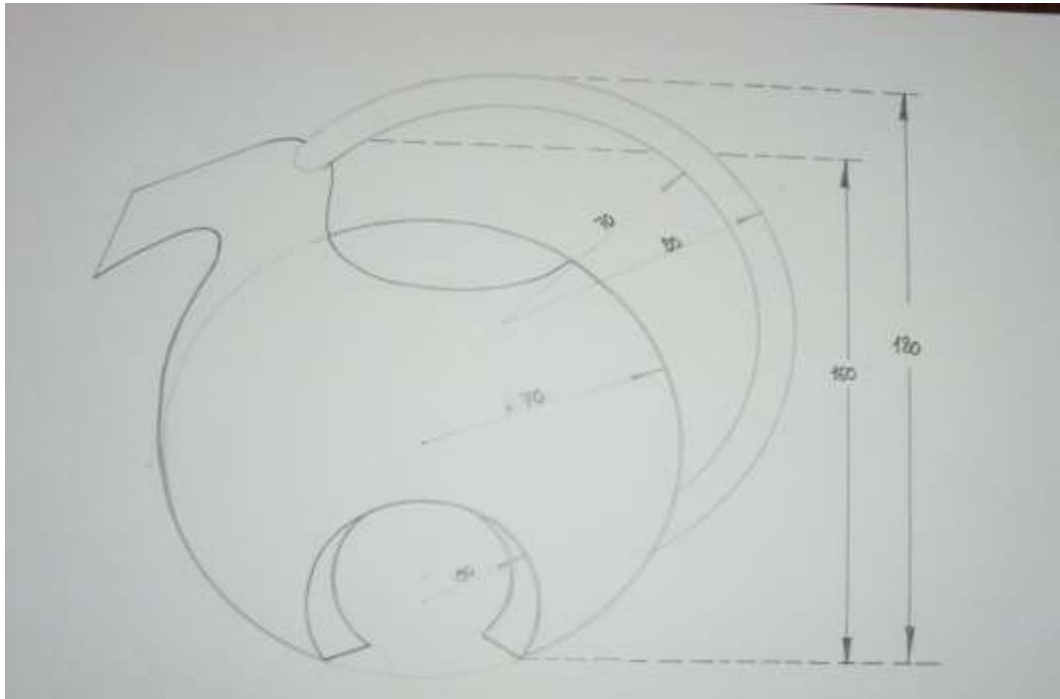
İşlevsel form olarak tasarımı belirlenen formun (Resim 3.3. ve 3.4) teknik resim kurallarına uygun bir şekilde yapım resmi (Resim 3.5) çizilir. Ölçülendirmesi yapılan yapım resmi form şekillendirmesinden önce hazır hâle gelmiş olur.

Resim 3.3: İşlevsel formun etüdü

Resim 3.4: İşlevsel formun etüdü

Resim 3.5: İşlevsel formun etüdünün yapım resmi

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kağıdı yada parşömen kâğıtları (35 x 50)
- Resim kalem (2B,3B,4B)
- Hamur silgi
- Cetvel
- Pergel

Aşağıdaki işlemleri uygulayıp formun teknik resmini çiziniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Aydınlık bir ortamda gerekli olan araç gereci temin ediniz.➤ Seçilen tasarımı ölçülendirmesini yapınız➤ Çalışmanızı yapacağınız formun yapım resmini çiziniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Resim kâğıtlarınızın düzgün olmasına dikkat ediniz.➤ Çizim yapacağınız bütün araç gereçleriniz kullanımınıza en uygun yerde bulundurunuz.➤ Net ve temiz çizim yapmaya dikkat ediniz➤ Öğretmeninize danışınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Araç gerecinizi doğru olarak seçip hazır hâle getirdiniz mi?		
2.	İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
3.	İşlevsel form tasarımının yapım resmini yapmak için aydınlık ortam hazırladınız mı?		
4.	Temiz, düzenli bir masa hazırladınız mı?		
5.	Kağıda yerleştirme yaptınız mı?		
6.	Tekniğe uygun çizim yaptınız mı?		
7.	Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		
8.	Zamanı iyi kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınızı “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () İşlevsel form tasarımı yaptıktan sonra yapım resmini çizmek önemlidir.
2. () Teknik resim kurallarına uyarak çizim yapmak seramik form tasarımında önemlidir.
3. () Teknik resim kurallarına uygun çizim yaparak tasarım yapma becerisi kazanmak mümkün değildir.
4. () Tasarımlarda teknik resim çizimlerini kuralına uygun olarak uygulayınız.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında forma uygun desen tasarlayarak işlevsel formların tasarımlarını üretebileceksiniz. Fonksiyonel formu etüt ederek tekniğine uygun renklendirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Tasarımı yapılmış işlevsel formu açık koyu gölge ile ifade edilmiş çizim örneklerini araştırıp arkadaşlarınızla inceleyip paylaşınız.
- Form etütlerinde renklendirme ile ilgili örnekleri inceleyiniz.
- Tasarımı tekniğine uygun olarak açık-koyu etüt ediniz, perspektif çizimini yapınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor hâline getiriniz.
- Hazırladığınız raporu ve çalışmalarını sınıf ortamında arkadaşlarınızla tartışınız.
- Bu araştırma için seramik atölyeleri, okulların seramik bölümleri, kütüphaneler ve internetten yararlanınız.

4. FONKSİYONEL FORM ETÜDÜ

4.1. Açık Koyu Etüt

Işık objeyi her noktadan aynı şiddetle aydınlatmadığı için ışığın geliş yönüne yakın yüzeyler daha fazla ışık alır ve açık değerde olur. Işığa uzak ve arkada kalan yüzeyler daha az ışık alacağından koyu değerde görünürler. Bu değerlere açık koyu denir.

4.1.1. Karakalem İle Çizim

Karakalem çiziminde ışık gölge tekniği üç boyutluluğu göstermeyi sağlar. En çok ışık alan kısım en açık değerde, daha az ışık alan kısım daha koyu değerde çizilmelidir.

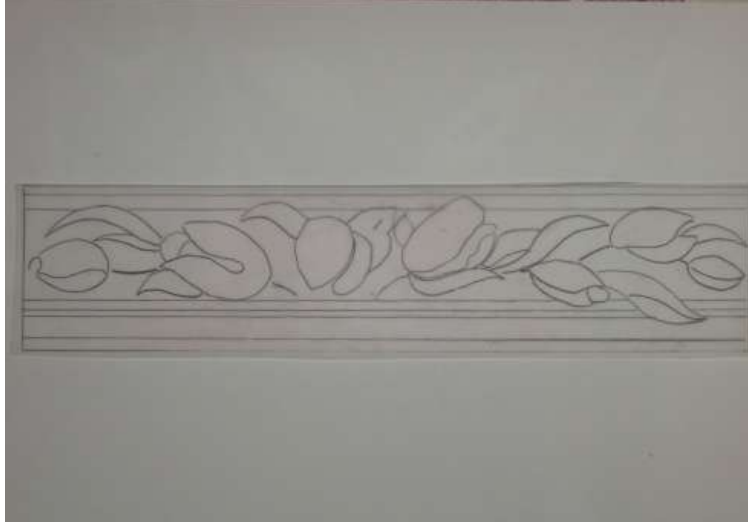
Resim 4.1: İşlevsel Form karakalem etüdü

Tasarlanan form etüt edildiğinde iki boyut üzerinde üç boyutlu yani hacmi ve derinliği ile görülür. Böylece kazandırılan derinlik etkisi ile formu daha gerçekçi algılayarak sorun ve çözümleri arayabilir formun tamamlanmış hâli ile ilgili bağlantıları kurabiliriz.

4.1.2. Uygulama Örnekleri

Resim 4.2: Dekor etüdü

Resim 4.3: Dekor etüdü

4.1.3. Dikkat Edilecek Hususlar

Açık koyu çalışmalarında gölgeleme işlemi formların yüzey karakterini yansıtacak şekilde etüt edilmelidir. Açık koyu uygulama yaparken çizgiler formun özelliğine göre kullanılır. Form dönел yani yuvarlak kesimli ise forma uygun bir şekilde çizgileri belirlemeliyiz.

4.2. Fonksiyonel Form Tasarımını Renklendirme

Seçtiğimiz form tasarımını yapacağımız sıra uygun bir şekilde renklendirmek güzel bir sonuç için gereklidir.

Resim 4.4: Renkli işlevsel form etüdü

4.2.1. Önemi

Tasarımda renklendirme çok önemlidir. Çünkü işlevsel form araştırma süreci diğer formlara göre farklılıklar gösterir. Tasarlanan her noktanın dayandırılacağı somut veriler ve bunların ışığında kişisel yorum ve çağdaş çizgiler ile şekillendirilen form vardır. Yine renklendirme ile formun bitmiş hâlinde alacağı son şekli görmemizi sağlar.

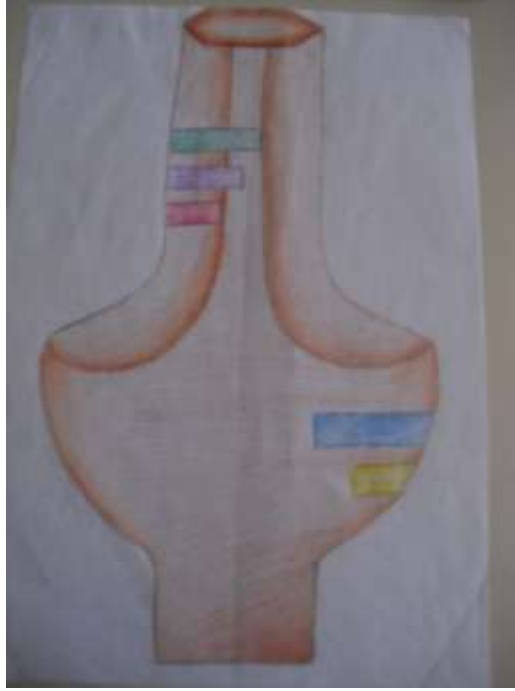
4.2.2. Renkli Tasarım Örnekleri

Resim 4.5: Renkli tasarım örnekleri

Resim 4.6: Renkli tasarım etüdü

Resim 4.7: Renkli tasarım etüdü

4.2.3. Fonksiyonel Form Özelliğine Göre Renk Seçimi

Formun ait olduğu mekânın özelliklerine göre kullanılan teknik, sır, astar, boya özellikleri bilinerek bunlara göre renk araştırması yapılırsa sonuç başarılı olur. Kullanılacak sırların, astarın, boyanın renk, pişirim, fırın ortamındaki gelişimi gibi teknik bilgilerin de araştırılmış olması gereklidir.

4.2.4. Renk Etütleri

Tasarımı yapılan işlevsel formun renkli etütleri görsel olarak çok önemlidir. Şekillendireceğimiz formun hangisi olacağına karar vermemizde yardımcı olur. (Resim 4.5, 4.6, 4.7)

Resim 4.8: Renk etütleri

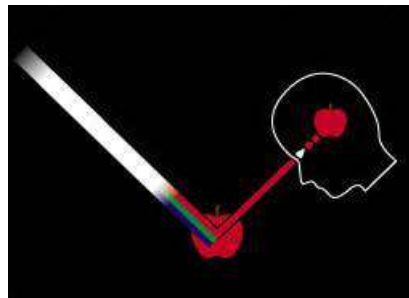
Resim 4.9: Renk etütleri

Resim 4.10: Renk etütleri

4.2.5. Renklendirme

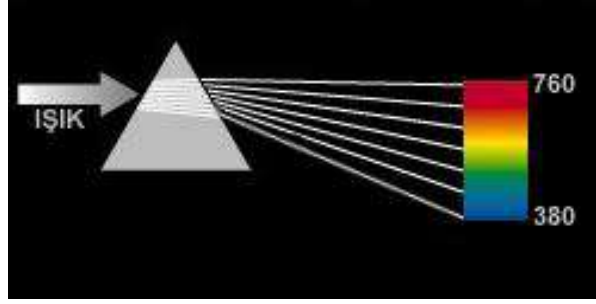
Işığın nesneye çarpmasıyla yansıyan ışınların niteliğine göre gözde oluşan duyumların her birine renk denir. Işık, nesneye çarptığında nesne, ışıkta bulunan renklerin bazılarını emer, bazılarını yansıtır (Şekil 4.1). Nesnenin yansıttığı renk ışınları gözde o nesnenin rengi olarak algılanır. Rengi ortaya çıkartan ışıktır. Işık olmayan bir ortamda renk algılanmaz. Her şey siyahtır.

Şekil 4.1: Görme

Renk, tasarımın en önemli öğelerindendir. Çizgi ile başlayan tasarımlar, renk ile sonuçlandırılır. İnsanlar üzerinde ruhsal ve görsel etkilere göre sınıflandırılır.

- Ana renkler: Güneş ışığı, cam prizmadan geçirildiğinde altı renge ayrılır. Bu renkler, bir çember etrafında dizildiğinde renk çemberi oluşur (Şekil 4.3)

Şekil 4.2: Prizmadan yansıyan ışık

Şekil 4.3: Renk çemberi

Altı renk incelendiğinde bunlardan üç tanesinin temel renk olduğu, diğer üç rengin bunların karışımından oluştuğu görülür. Ana renkler kırmızı, sarı ve mavidir. Hiçbir rengin karışımından oluşmazlar. Doğadaki tüm renkler, bu üç rengin karışımıyla elde edilebilir. Üç ana rengin eşit oranda karıştırılması ile beyaz renk oluşur (Şekil 4.2)

- Ara renkler: Ana renklerin ikişer ikişer aynı ölçülerde karıştırılmasıyla oluşan renklerdir.
- Tamamlayıcı renkler: Renk çemberinde karşılıklı yer alır. İki tamamlayıcı renk eşit oranda karıştırıldığında kahverengi elde edilir.

- Sıcak-soğuk renkler: Renkler şiddetlerine ve insan üzerinde bıraktıkları etkilere göre sıcak ve soğuk olarak sınıflandırılır. Sarı, kırmızı ve turuncu sıcak; mavi, mor ve yeşil soğuk renklerdir. Doğada sıcak ve soğuk renkler, büyük bir uyum içindedir.
- Karşıt renkler: Renk çemberinde karşılıklı yer alan renklerdir. Yan yana geldiklerinde birbirlerinin etkisini artırır.
- Uygun renkler: Renk çemberinde birbirine bitişik olan renklere denir. Özelliği, bu renklerin arasında ortak bir rengin bulunmasıdır. Örneğin, sarı ve yeşil bitişik iki renktir. Yeşilde sarı bulunduğu için ikisinin ortak rengi sarıdır. Uygun renkler birbirinin kuvvetini kırarak birbirlerini olduklarından zayıf gösterir. Fazla çarpıcı olmayan, ağırbaşlı bir etki yaratır.
- Uygunsuz renkler: Renk çemberinde birbirine uygun ya da karşıt olmayan renklere, uygunsuz renkler denir. Örneğin, sarı ve kırmızı arasında uzak ya da yakın bir ilişki yoktur; ancak bu renkler yerinde ve gerektiği ölçüde kullanılabilirse başarılı sonuçlar alınır.
- Tarafsız (nötr) renkler: Herhangi bir cisim güneş ışığından aldığı renkleri yansıtmayıp yutuyorsa o cisim siyah görünür. Siyah ve beyaz rengi karıştırdığımızda gri renk ortaya çıkar. Siyah, beyaz ve gri, renk sayılmaz. Bu üç renge nötr renkler denir. Ayrıca herhangi bir rengi açmak ya da koyulaştırmak için siyah ve beyaz renk kullanılır.
- Renkle ilgili yukarıda belirttiğimiz unsurları temel olarak öğrendikten sonra, tasarımını yaptığımız deseni farklı boya grupları (guaj - sulu boya-kuru boya) ile renklendirebiliriz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kağıdı yada parşömen kâğıtları (35 x 50)
- Resim kalem (2B,3B,4B)
- Hamur silgi
- Cetvel
- Pergel

Aşağıdaki işlemleri uygulayarak tespit ettiğiniz formlara ilişkin bilgilerle seçilen formun karakalem ve renklendirmesini yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Aydınlık bir ortamda desen hazırlama için gerekli olan malzemeleri temin ediniz.<ul style="list-style-type: none">Doğal objelerFarklı yumuşaklıkta kurşun kalemSilgiCetvelŞeffaf bantMakas 	<ul style="list-style-type: none">➤ Seçtiğiniz objenin etüt görüntüsünü tüm ayrıntılarıyla çiziniz.➤ Işık ve gölge yansımalarına dikkat ediniz.➤ Eskiz kâğıtlarınız hiçbir kırışıklık olmamasına dikkat ediniz.➤ Çizim yapacağınız bütün araç gereçlerinizi kullanımınıza en uygun yerde bulundurunuz.➤ Işıklı masa kullanınız.➤ Işık ve gölge efektleri için farklı yumuşaklıkta kalem kullanınız.➤ Yaratıcılığınızı kullanınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Formu tasarlayacağınız eskizler yapınız.➤ Hazırladığınız eskizleri değerlendiriniz.➤ Çalışmanızı yapacağınız eskiz çizimini tespit ediniz.➤ Öğretmeninize danışınız.➤ Eskiz çiziminiz üzerinde formun özelliklerini taşıyan desen araştırması yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Net ve temiz çizim yapmaya dikkat ediniz.➤ Boyaların kullanımında dikkatli davranınız.➤ Renkleri birbirine karıştırmayınız.

➤ Renklendirmede kullanacağınız malzemeleri hazırlayınız.

➤ Kuru boya

➤ Resim kâğıdı

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanmadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Araç gerecinizi doğru olarak seçip hazır hâle getirdiniz mi?		
2. Uygulama için gerekli olan tüm araç gereç ve çalışma ortamını hazırladınız mı?		
3. Desen çizimi yaparken yararlanacağınız objeyi seçtiniz mi?		
4. Seçtiğiniz objeyi resim kâğıdı üzerine çizdiniz mi?		
5. Renklendirme yöntemini tespit ettiniz mi?		
6. Etüt resmini resim kâğıdına kurşun kalemle çizdiniz mi ?		
7. Renklendirmede kullanacağınız malzemeleri hazırladınız mı?		
8. Renklendirmede seçtiğiniz renkler kullanım yerine uygun mu?		
9. Renklendirme yaptınız mı?		
10. Çalışma yerinizi ve malzemelerinizi temizlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Yapılan desen tasarımına uygun renk seçimi yaparak işlevsel form tasarımını tekniğine uygun renklendirir.
2. () Ana renkler olan sarı, kırmızı, mavi üçü birbiriyle karıştığında beyaz renk oluşur.
3. () Çizgi ile başlayan tasarımlar, renk ile sonuçlandırılır.
4. () Rengi ortaya çıkartan ışıktır. Işık olmayan bir ortamda renk algılanmaz. Her şey siyahtır.
5. () Formun ait olduğu mekânın özelliklerine göre kullanılan teknik, sır, astar, boya özellikleri bilinerek bunlara göre renk araştırması yapılırsa sonuç başarılı olur.
6. () Tasarımda renklendirme çok önemli değildir.

MODÜL DEĞERLENDİRME

PERFORMANS TESTİ (YETERLİLİK ÖLÇME)

Modül sonunda kazandığınız yeterliliği aşağıdaki tasarımı yapılan işlevsel formun Yapım resimlerini çizimlerini yapınız. Renkli, açık – koyu değerlere dikkat ederek çizimlerini yapınız.

Şekil 4.4

Kullanılacak Araç - Gereçler

- Kalem
- Silgi
- Resim kâğıtları
- Kalem açacağı
- Temiz masa
- Renkli kalemler
- Pergel

Aşağıdaki işlemleri tamamlayıp işlevsel form tasarımı yapınız.

1. Çalışma için gerekli araç gereçleri temin ediniz.
2. Yukarıda size verilen işlevsel tasarım örneğini tasarım kurallarına uygun olarak çizimini yapınız.
3. Yaratıcılığınızı kullanarak üzerlerine uygun doku örnekleri yapınız.
4. Çalışmanızı yaparken zamanı iyi kullanınız.
5. Tasarımlarınızı biçimlendirmeye uygun hâle getiriniz. Ölçü – oran kuralına bağlı kalınız.
6. Işık – gölge kuralına uygun tasarım yapınız.
7. Tasarımlarınızın teknik resim çizimlerini kuralına uygun olarak uygulayınız.
8. Uygulama sırasında sorun ile karşılaşırsanız öğretmeninizden yardım alınız.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış

KAYNAKÇA

- AKAR Azade, Cahide KESKİNER, **Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif**, İstanbul, 1978.
- ASLANAPA Oktay, **Türk Sanatı I**, İstanbul, 1972.
- ŞAHİN Faruk, **Seramik Sözlüğü**, Kütahya, 1985.
- PETERSON Susan, Jan PETERSON, Çeviren Sevim ÇİZER, **Seramik Yapıyoruz**, İzmir, 2009.
- KALAFAT ORHUN Melike, Seramik Pazarı, **Seramik Federasyonu Dergisi**, Mayıs, 2003.
- Selime ÖZDEMİR, **Broşür Tasarımı ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğretilmesi**, Ankara, 2005.
- AKAR Azade, Cahide KESKİNER, “**Renkli veya Renksiz, Tonlu ya da Tonsuz Çizgi Resimler**”.
- BAKIR Sitare Turan, **İznik Çinileri ve Gülbenkyan Koleksiyonu**, Ankara, 1999.
- BİROL İnci, Çiçek DERMAN, **Türk Tezyini Sanatlarında Motifler**, İstanbul, 1991.
- KESKİNER Cahide, **Hatai**, Ankara, 2002.
- BALCI Yusuf Baytekin, Nuran Say, **Temel Sanat Eğitimi**, İstanbul, 1981.